

POROČILA

Geografski inštitut Antona Melika ZRC SAZU v letu 2019

Ljubljana, Gosposka ulica 13, <http://giam.zrc-sazu.si>

Geografski inštitut Antona Melika je imel v letu 2019 dvaintrideset redno zaposlenih raziskovalcev in tri strokovne delavke ter več stalnih in občasnih pogodbenih sodelavcev, ki so sodelovali pri raziskovalnih projektih in nalogah. Inštitut vodi predstojnik dr. Matija Zorn, njegova pomočnika pa sta bila dr. Matjaž Geršič in dr. Janez Nared. Znanstveni svet inštituta sestavljajo akademika dr. Andrej Kranjc in dr. Dragica Turnšek ter dr. Matej Gabrovec (predsednik), dr. Drago Kladnik, dr. Blaž Komac (namestnik predsednika), dr. Aleš Smrekar in dr. Matija Zorn.

Inštitut ima 7 organizacijskih enot: Oddelek za fizično geografijo vodi dr. Matija Zorn, Oddelek za humano geografijo dr. Janez Nared, Oddelek za regionalno geografijo dr. Drago Perko, Oddelek za naravne nesreče dr. Blaž Komac, Oddelek za varstvo okolja dr. Aleš Smrekar, Oddelek za geografski informacijski sistem dr. Rok Ciglič in Oddelek za tematsko kartografijo mag. Jerneja Fridl.

Na inštitutu delujejo tudi Zemljepisni muzej, ki ga vodi dr. Primož Gašperič, Zemljepisna knjižnica, ki jo vodi dr. Maja Topole, in Fizičnogeografski laboratorij, ki ga vodi dr. Mateja Ferk.

Na inštitutu je sedež Komisije za standardizacijo zemljepisnih imen Vlade Republike Slovenije. Njen predsednik je dr. Matjaž Geršič.

Leta 2019 je raziskovalno delo sodelavcev inštituta potekalo v okviru 2 raziskovalnih programov, 2 temeljnih, 2 podoktorskih, 3 uporabnih in 4 ciljnih nacionalnih projektov ter 26 mednarodnih projektov. To so:

- šestletni raziskovalni program **Geografija Slovenije** (vodja: dr. Blaž Komac),
- šestletni raziskovalni program **Dediščina na obrobjih: novi pogledi na dediščino in identiteto znotraj in onkraj nacionalnega** (vodja: dr. Špela Ledinek Lozej, Inštitut za slovensko narodopisje ZRC SAZU),
- triletni temeljni raziskovalni projekt **Napravite mi to deželo nemško ... italijansko ... madžarsko ... hrvaško! Vloga okupacijskih meja v raznarodovalni politiki in življenju slovenskega prebivalstva** (vodja: dr. Božo Repe, Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani, vodja na inštitutu: dr. Matija Zorn),
- triletni temeljni raziskovalni projekt **Zgodovinski atlas slovenskih mest** (vodja: dr. Miha Kosi, Zgodovinski inštitut Milka Kosa ZRC SAZU, vodja na inštitutu: dr. Jerneja Fridl),
- triletni aplikativni raziskovalni projekt **Napredek računsko intenzivnih metod za učinkovito sodobno splošnonamensko statistično analizo in sklepanje** (vodja: dr. Erik Štrumbelj, Fakulteta za računalništvo in informatiko Univerze v Ljubljani, vodja na inštitutu: dr. Rok Ciglič),
- triletni aplikativni raziskovalni projekt **Nevidno življenje odpadkov: Razvoj etnografsko utemeljene rešitve za upravljanje z odpadki v gospodinjstvih** (dr. Dan Podjed, Inštitut za slovensko narodopisje ZRC SAZU, vodja na inštitutu: dr. Katarina Polajnar Horvat),
- stalni aplikativni raziskovalni projekt **Preučevanje slovenskih ledenikov** (vodja: dr. Matej Gabrovec; slika 1),
- triletni raziskovalni projekt **Raziskovalci na začetku kariere 2.0 Zajem in uporaba podatkov opazovanj jamskih stalagmitov in njihova uporabnost pri interpretaciji okolja in podnebja** (vodja: dr. Matej Lipar),
- podoktorski raziskovalni projekt **Trajnostno upravljanje pokrajin: od teorije k praksi** (vodja: dr. Daniela Ribeiro),
- dveletni ciljni raziskovalni projekt **Celovita demografska analiza s projekcijami za podeželska in urbana območja** (vodja: dr. Janez Nared),
- dveletni ciljni raziskovalni projekt **Nadgradnja metodologije določanja območij nacionalne prepoznavnosti krajine** (vodja: dr. Mojca Golobič, Biotehniška fakulteta Univerze v Ljubljani, vodja na inštitutu: dr. Mateja Šmid Hribar),

- dveletni ciljni raziskovalni projekt **Smernice za management turističnih destinacij na podlagi modelov nosilnih zmogljivosti in turističnih tokov** (vodja: dr. Ljubica Knežević Cvelbar, Ekonomska fakulteta Univerze v Ljubljani, vodja na inštitutu: dr. Katarina Polajnar Horvat),
- dveletni ciljni raziskovalni projekt **Medresorsko usklajeno spodbujanje razvoja v obmejnih problemskih območjih** (vodja: dr. Janez Nared),
- triletni projekt evropskih strukturnih in investicijskih skladov **Interpretacija biotske raznovrstnosti in dediščine kolišč na Ljubljanskem barju** (vodja: dr. Aleš Smrekar),
- triletni madžarsko-slovenski raziskovalni projekt **Primerni ekološki ukrepi na področju poplavne nevarnosti v hribovitem območju Madžarske in Slovenije** (vodja: dr. Rok Ciglič),
- triletni ERA-NET mednarodni raziskovalni projekt **BRIGHT FUTURE – Bright future for black towns: reinventing European industrial towns and challenging dominant post-industrial discourses** 'Mala industrijska mesta v Evropi in njihovo soočanje s prevladujočimi post-industrijskimi diskurzi' (vodja: dr. David Bole),
- triletni mednarodni raziskovalni projekt evropskega teritorialnega sodelovanja **MEDFEST – Mediterranean culinary heritage experiences: how to create sustainable tourist destinations** 'Sredozemska kulinarčno dediščinska izkušnja: kako ustvariti trajnostne turistične destinacije' (vodja: dr. Nika Razpotnik Visković),
- petletni mednarodni raziskovalni projekt evropskega teritorialnega sodelovanja **SMART-MR – Sustainable measures for achieving resilient transportation in metropolitan regions** 'Trajnostni ukrepi za učinkovitejši promet v metropolitanskih regijah' (vodja: dr. Janez Nared),
- triletni mednarodni raziskovalni projekt evropskega teritorialnega sodelovanja **AgriGo4Cities – Urban agriculture for changing cities: governance models for better institutional capacities and social inclusion** 'Urbano kmetijstvo za spreminjanje mest: upravljavski modeli za boljše institucionalne zmogljivosti in družbeno vključenost' (vodja: dr. Jani Kozina),
- triletni mednarodni raziskovalni projekt evropskega teritorialnega sodelovanja **LABELSCAPE – Integration of sustainability labels into Mediterranean tourism policies** 'Vključevanje trajnostnega certificiranja v turistične politike Sredozemlja' (vodja: dr. Nika Razpotnik Visković),
- triletni mednarodni raziskovalni projekt evropskega teritorialnega sodelovanja **WETNET – Coordinated management and networking of Mediterranean wetlands** 'Usklajeno upravljanje in povezovanje sredozemskih mokrišč' (vodja na inštitutu: dr. Aleš Smrekar),
- triletni mednarodni raziskovalni projekt evropskega teritorialnega sodelovanja **UGB – Urban Green Belts – Smart integrated models for sustainable management of urban green spaces for creating more healthy and liveable urban environments** 'Mestne zelene površine – Pametni integrirani modeli trajnostnega upravljanja mestnih zelenih površin za bolj zdravo in bivanje prijazno mestno okolje' (vodja na ZRC SAZU: dr. Jasna Fakin Bajec),
- triletni mednarodni raziskovalni projekt evropskega teritorialnega sodelovanja **TRANS-BORDERS – TEN-T passenger transport connections to border regions** 'Povezovanje obmejnih območij z vseevropskim prometnim omrežjem' (vodja na inštitutu: dr. Matej Gabrovec),
- triletni mednarodni raziskovalni projekt evropskega teritorialnega sodelovanja **KRASn'KRŠ – Ohranjanje in valorizacija dediščine ter razvoj trajnostnega turizma v čezmejni kraški pokrajini** (vodja: dr. Mateja Breg Valjavec),
- triletni mednarodni raziskovalni projekt evropskega teritorialnega sodelovanja **CROSSRISK – Public warnings – reducing rain and snowfall related risks** 'Javna opozorila – zmanjšanje tveganj zaradi pada vin in snežne odeje' (vodja na inštitutu: mag. Miha Pavšek),
- osemletni LIFE IP mednarodni raziskovalni projekt **CARE4CLIMATE – Boosting greenhouse gas emissions reduction by 2020 with a view to 2030 – promoting sustainable transport, energy efficiency, renewable energies and sustainable, climate-protecting land use in the transition to a low carbon society** 'Spodbujanje zmanjšanja emisij toplogrednih plinov do 2020 s pogledom na 2030 – promoviranje trajnostne mobilnosti, učinkovite rabe energije, obnovljivih virov energije in v blaženje podnebnih sprememb usmerjeno rabo tal z namenom prehoda v nizkoogljično družbo' (vodja: dr. Matej Gabrovec),

- triletni mednarodni raziskovalni projekt programa EU-Indija **FilmInd** – *The Indian film industry as a driver of new socioeconomic connections between India and Europe* 'Indijska filmska industrija kot gonilo novih družbeno-gospodarskih povezav med Indijo in Evropo' (vodja: dr. Jani Kozina),
- triletni mednarodni raziskovalni projekt Obzorje 2020 **TRANS-MAKING** – *Art/culture/economy to democratize society, Research in placemaking for alternative narratives discourses* 'Umetnost/kultura/ekonomija za demokratizacijo družbe, Raziskovanje ustvarjanja krajev alternativnih narativov' (vodja na ZRC SAZU: dr. Jovana Mihajlovič Trbovc),
- štiriletni mednarodni raziskovalni projekt evropskega programa znanstvenih in tehnoloških raziskav **COST ENRESSH** – *European network for research evaluation in the social sciences and the humanities connecting* 'Evropsko omrežje za vrednotenje raziskav v družboslovju in humanistiki' (vodja na inštitutu: dr. Mimi Urbanc),
- štiriletni mednarodni raziskovalni projekt evropskega programa znanstvenih in tehnoloških raziskav **COST FIRELINKS** – *Fire in the Earth System: science & society* 'Požari v okoljskem sistemu Zemlje: znanost in družba' (vodja: dr. Matija Zorn),
- štiriletni mednarodni raziskovalni projekt evropskega programa znanstvenih in tehnoloških raziskav **COST SAGA** *The Soil Science & Archaeo-Geophysics Alliance: going beyond prospection* 'Znanosti o prsteh in arheološko-geofizikalno zaveznštvo: širjenje zmožnosti' (vodja: dr. Mateja Ferk),
- dvoletni bilateralni slovensko-izraelski raziskovalni projekt **Digitalizacija judovske dediščine v Sloveniji** (vodja na inštitutu: dr. Mauro Hrvatin),
- dvoletni bilateralni slovensko-ameriški raziskovalni projekt **Raziskovanje in izkoriščanje kraških območij** (vodja: dr. Blaž Komac),
- dvoletni bilateralni slovensko-ameriški raziskovalni projekt **Preučevanje upravljanja skupnih virov in njihov prispevek k dobrobiti človeštva** (vodja: dr. Drago Perko),
- dvoletni bilateralni slovensko-ameriški raziskovalni projekt **Geomorfološke značilnosti eogenetskih karbonatnih kamnin v Sloveniji in Združenih državah Amerike** (vodja: dr. Matej Lipar),
- dvoletni bilateralni slovensko-ameriški raziskovalni projekt **Geokemija ledu: Slovenija in ZDA** (vodja: dr. Matija Zorn; slika 2),
- dvoletni bilateralni slovensko-japonski raziskovalni projekt **Trajnostno upravljanje skupnega v socio-ekoloških produktivnih pokrajinah (kulturnih pokrajinah) v Sloveniji in na Japonskem** (vodja: dr. Matija Zorn),
- enoletni mednarodni projekt **CitizClimat** – *Getting serious about citizen science: Citizen involvement in biodiversity and climate change research* 'Državlani v znanosti: Vključevanje državljanov v preučevanje biološke raznovrstnosti in podnebnih sprememb' (vodja na inštitutu: dr. Matija Zorn),
- enoletni mednarodni projekt programa Erasmus+ **EUthWork: Training Courses** 'Tečajji' (vodja: dr. Jani Kozina).

Ostali projekti in naloge pa so bili:

- **DARIAH** – **Digitalna raziskovalna infrastruktura za umetnost in humanistiko** (vodja: dr. Jerneja Fridl),
 - **Obnovitev in ohranjanje mokrotnih habitatov na območju Ljubljanskega barja – PoLJUBA** (vodja: dr. Aleš Smrekar),
 - **Izvedba intervjujev s ključnimi naročniki Arrive Slovenija** (vodja: dr. Matej Gabrovec),
 - **Spremljanje dela Komisije za standardizacijo zemljepisnih imen Vlade Republike Slovenije** (vodja dr. Drago Perko).
- Inštitut je organiziral ali soorganiziral več simpozijev in drugih srečanj:
- **Velenje na poti k svetli prihodnosti: zgodovina lokalnih družbenih inovacij in razvojni izzivi** (delavnica, Velenje, 13. 2.),
 - **Velenje na poti k svetli prihodnosti: iskanje praktičnih rešitev** (delavnica, Velenje, 3. 4.),
 - **Workshop on commons and collective actions in socio-ecological production landscapes/cultural landscapes in Slovenia and Japan** (mednarodna delavnica, Ljubljana, 6. 6.),

- **Posvet Komisije za standardizacijo zemljepisnih imen Vlade Republike Slovenije in Pravopisne komisije pri SAZU in ZRC SAZU** (posvet, Ljubljana, 27. 6.),
- ***Transforming sustainability*** 'Spreminjanje trajnosti' (mednarodni simpozij, Ljubljana, 20. 9.),
- ***Transformation of traditional cultural landscapes*** 'Preobrazba tradicionalnih kulturnih pokrajin' (tematska konferenca v okviru Mednarodne geografske zveze, Koper, 24.–26. 9.),
- **Slovenski regionalni dnevi 2019.** (simpozij, Bovec, 24.–25. 10.),
- ***Sea beauties and the beast*** 'Lepote in zver morja' (mednarodni simpozij, Ljubljana, 18. 11.).

Leta 2019 je inštitut izdal naslednje publikacije:

- Janez Nared, Katarina Polajnar Horvat, Nika Razpotnik Visković (ur.): **Demografske spremembe in regionalni razvoj** (Regionalni razvoj 7, Ljubljana, Založba ZRC, ZRC SAZU, 296 strani),
- Jani Kozina, Mateja Šmid Hribar, Saša Poljak Istenič, Jernej Tiran, Nela Halilović: **Družbeni učinki urbanega kmetijstva** (Georitem 31, Ljubljana, Založba ZRC, ZRC SAZU, 107 strani),
- Daniela Ribeiro, Matej Gabrovec, Primož Gašperič, Matjaž Geršič, Miha Koderman (ur.): **IGU Thematic Conference »Transformation of Traditional Cultural Landscapes« – Abstracts and Guide Book** (Ljubljana, Založba ZRC, ZRC SAZU, Zveza geografov Slovenije, Fakulteta za humanistične študije Univerze na Primorskem, 112 strani),
- Peter Kumer: **Lastniki gozdov v Sloveniji** (Georitem 30, Ljubljana, Založba ZRC, ZRC SAZU, 123 strani),
- Janez Nared, Jelka Hudoklin, Damjan Kavaš, Alma Zavodnik Lamovšek: **Povezovanje prostorskega in razvojnega načrtovanja na regionalni ravni v Sloveniji** (Georitem 29, Ljubljana, Založba ZRC, ZRC SAZU, 89 strani),
- Janez Nared (ur.): **Transforming European Metropolitan Regions. Smart mobility for better liveability** (Ljubljana, Založba ZRC, ZRC SAZU, 70 strani),
- **Acta geographica Slovenica 59-1** (ur. Blaž Komac, Ljubljana, Založba ZRC, 183 strani),
- **Acta geographica Slovenica 59-2** (ur. Blaž Komac, Ljubljana, Založba ZRC, 187 strani),
- **Acta geographica Slovenica 59-3** (ur. Blaž Komac, Ljubljana, Založba, 80 strani),

Leta 2019 ni doktoriral noben član inštituta.

Slika 1: Sodelavci inštituta so z brezpilotnim letalnikom 4. 9. 2019 fotogrametrično merili Lednik pod Skuto.

JURE TIČAR

Slika 2: Matija Zorn vzorči led v Ivačičevi jami pod Kredarico v okviru slovensko-ameriškega raziskovalnega projekta Geokemija ledu: Slovenija in ZDA.

MATEJA FERK

Slika 3: Inštitutske raziskave potekajo tudi na drugi celinah – preučevanje planote Nullarbor v Avstraliji.

Leta 2019 so inštitutski raziskovalci objavili 3 samostojne monografije, 8 poglavij v monografijah in 43 člankov, imeli 108 predavanj, opravili 54 študijskih obiskov v tujino in gostili 11 tujih raziskovalcev, inštitut pa je v okviru mednarodnih projektov in drugih dejavnosti sodeloval z več kot 100 tujimi ustanovami.

Raziskovalci inštituta so bili dejavni tudi kot predavatelji na univerzah, uredniki in člani uredniških odborov številnih knjig in revij, v različnih komisijah državnih organov, kot mentorji podiplomskih mladih raziskovalcev, v Zvezi geografov Slovenije, Ljubljanskem geografskem društvu, Geomorfološkem društvu Slovenije ter drugje.

Matija Zorn

Poročilo Oddelka za geografijo Fakultete za humanistične študije Univerze na Primorskem

Koper, Titov trg 5, www.fhs.upr.si/sl/oddelki/oddelek-za-geografijo

Oddelek za geografijo Fakultete za humanistične študije Univerze na Primorskem letos, skupaj s fakulteto, obeležuje 20. obletnico delovanja. Oddelek je bil eden od dveh najprej ustanovljenih, ki sta izvajanje študijskih programov začela leta 2001 in sta postavila temelje razvoju fakultete še pred ustanovitvijo Univerze na Primorskem leta 2003.

Matično jedro oddelka v jubilejnem letu tvorijo dr. Valentina Brečko Grubar, dr. Miha Koderman, dr. Gregor Kovačič, dr. Mojca Poklar in asist. Branka Razpet. Pri pedagoškem delu sodelujejo še asist. Eneja Baloh, dr. Matej Gabrovec, dr. Franci Gabrovšek, dr. Nadja Zupan Hajna, dr. Martin Knez, dr. Janez Nared, dr. Stanko Pelc, dr. Metka Petrič, dr. Tanja Pipan, dr. Jurij Senegačnik, dr. Tadej Slabe, dr. Alenka Janko Spreizer, dr. Stanka Šebela ter dr. Matija Zorn. Aktualni predstojnik je dr. Gregor Kovačič. Pri pedagoškem delu so z oddelkom v preteklih letih sodelovali še številni drugi visokošolski učitelji in sodelavci. Sodelavci oddelka sodelujejo tudi na študijskih programih drugih fakultet Univerze na Primorskem – Fakultete za management, Fakultete za matematiko, naravoslovje in informacijske tehnologije in Pedagoške fakultete. Oddelek na študijskem, raziskovalnem in strokovnem področju sodeluje z razvejano mrežo partnerjev, kjer študenti prve in druge stopnje študija tudi opravljajo praktično usposabljanje.

Študijsko leto 2019/2020 je bilo za študente in sodelavce Oddelka za geografijo, podobno kot za druge izobraževalne ustanove, nova izkušnja, saj smo večino pomladnega semestra predavanja in druge kontaktne ure izvajali na daljavo. Že utečeno uporabo e-učilnic smo razširili z nekaterimi aktivnimi oblikami, se privadili na konzultacije in preverjanje znanja s pomočjo spletnih platform, pogrešali pa smo terensko delo (slika 2). Skoraj vsi študijski predmeti imajo predviden vsaj dan ali dva, izbirni terenski seminarji pa po pet dni terenskega dela. Žal nismo uspeli izpeljati strokovne ekskurzije pri terenskem seminarju Jugovzhodna Evropa, ki je bila v maju načrtovana v Srbiji, terenski seminar Slovenija z zamejstvom pa smo v prilagojeni obliki izvedli šele v juniju. Oktobra 2020 je študij zaključil tritisti diplomant (slika 1). Od začetka izvajanja študijskega programa je 100 študentov zagovarjalo zaključno delo na prvi stopnji, 136 diplomo predbolonjskega univerzitetnega programa, 9 študentov je študij na prvi stopnji zaključilo z izven institucionalnim praktičnim usposabljanjem, 28 študentov je zagovarjalo magistrsko delo na drugi stopnji, 4 študenti so zaključili znanstveni magisterij in 23 študentov pa je uspešno zagovarjalo doktorsko disertacijo.

Pri Založbi Univerze na Primorskem je letos izšla znanstvena monografija *Challenges of tourism development in protected areas of Croatia and Slovenia* (urednika dr. Miha Koderman in dr. Vuk Tvrtko Opačić), ki je nastala v sodelovanju našega oddelka s kolegi z Oddelka za geografijo Naravoslovno-matematične fakultete Univerze v Zagrebu (soizdajatelj je Hrvaško geografsko društvo). Knjiga je bila pripravljena v okviru bilateralnega raziskovalnega projekta z naslovom *Komparativna analiza prostorskega razvoja turizma v zavarovanih območjih Hrvaške in Slovenije*, v katerega sta bili v letih 2018 in 2019 vključeni omenjeni instituciji. Aprila 2020 smo zaključili z delom na ARRS projektu *Okoljske spremembe in kraški vodni viri: vplivi, ranljivost in prilagoditev rabe prostora* (nosilec projekta Urbanistični inštitut